

Diaconaal Beleidsplan Gereformeerde Gemeente

1.	Doelstelling en werkwijze.....	3
1.1	Inleiding.....	3
1.2	Doelstelling.....	3
1.3	Leeswijzer.....	3
2.	Bijbelse opdracht.....	4
2.1	Oproep aan allen tot zorg voor de naaste.....	4
2.2	Kerkrechtelijke hoofdlijnen.....	6
2.3	Diaconale invulling van de Bijbelse opdracht.....	7
3.	Inzameling en beheer van de gelden.....	8
3.1	Collecten en afdracht tijdens dienst.....	8
3.2	Collecten en giften bij beluisteren via kerktelefoon of livestream.....	8
3.3	Beheer.....	9
3.4	Reserves.....	10
4.	Diaconale ondersteuning binnen onze gemeente.....	12
4.1	Diaconale bezoeken.....	12
4.2	Aandacht voor elkaar.....	13
4.3	Praktische Thuishulp/ Naastenhulp.....	13
4.4	Financiële ondersteuning.....	13
4.5	Aandacht voor de jeugd.....	17
4.6	Huisbezoek.....	17
4.7	Slot.....	18
5.	Diaconale ondersteuning buiten onze gemeente.....	19
5.1	Inleiding.....	19
5.2	Externe giften.....	19
6.	Diaconaal gerelateerde taken binnen de (brede) kerkenraad.....	21
6.1	Taakverdeling diaconie.....	21
6.2	Contactdiaken en classisdiaken.....	21

6.3	Binnen kerkenraad	21
6.4	Taak penningmeester diaconie binnen kerkenraad	21
6.5	Agenda voor diaconale taakuitvoering	21
7.	Literatuur, troostrijke woorden vanuit de Bijbel en bijlagen	23
7.1	Literatuur	23
7.2	Troostrijke woorden vanuit de Bijbel	23
7.3	Bijlagen	23

1. Doelstelling en werkwijze

1.1 Inleiding

In dit beleidsplan¹ staan de activiteiten beschreven die de diaconie van de Gereformeerde Gemeente te   ontplooit en in de toekomst wil ontplooiën.²

1.2 Doelstelling

Het doel van dit beleidsplan is tweeledig. Ten eerste biedt het op schrift stellen van de (voorgenomen) activiteiten de diaconie en de contactpersonen de mogelijkheid om voor zichzelf en met de kerkenraad op een structurele wijze na te denken over de werkwijze van de diaconie. Mogelijk zijn er taken of verantwoordelijkheden die nog niet zijn ingevuld of beter op een andere wijze kunnen worden ingevuld. Het beleidsplan is dan ook bedoeld als een dynamisch document dat zo nodig periodiek op onderdelen kan worden herzien.

Ten tweede kan dit beleidsplan worden gebruikt om nieuwe diakenen, contactpersonen en eventueel derden inzicht te geven in de huidige gang van zaken omtrent het ambt van diaken. Er is voor gekozen om in het beleidsplan alleen de hoofdlijnen op te nemen. Specifieke afspraken, notities en procedures zijn als bijlagen opgenomen. Dat vergemakkelijkt het aanpassen en inspelen op ontwikkelingen in de tijd. Dit beleidsplan geldt als aanvullend op het algemene beleid vanuit de (brede) kerkenraad waarin separaat protocollen zijn opgenomen binnen het kerkelijke leven van de Gereformeerde Gemeente te   .

De diaconie heeft het basis beleidsplan versie   besproken en goedgekeurd op haar vergadering van   . De kerkenraad heeft het plan vastgesteld op haar vergadering van   .

1.3 Leeswijzer

Het beleidsplan bevat zes hoofdstukken. Het beleid van de diaconie heeft als fundament de Bijbelse opdracht voor de zorg van onze naaste. Dat vormt dan ook het uitgangspunt van het beleidsplan (hoofdstuk 2). De gemeente dient als geheel een diaconale gemeente te zijn. Daartoe worden onder andere financiële middelen verkregen vanuit de gemeente. In een apart hoofdstuk wordt aangegeven de wijze waarop de inzameling en beheer van deze gelden plaats vindt. (hoofdstuk 3). Er dient zorg te zijn voor elkaar, voor de 'huisgenoten des geloofs' en 'degenen die buiten zijn'. De aanwending van deze gelden wordt apart in twee hoofdstukken beschreven. Naar de Bijbelse opdracht eerst hoe de diaconale ondersteuning plaat vindt *binnen* onze gemeente (hoofdstuk 4) en daarna de plaats van de diaconale ondersteuning *buiten* de gemeente (hoofdstuk 5). In het daarop aansluitende hoofdstuk staan, overeenkomstig de Bijbelse opdracht, genoemd de diaconaal gerelateerde taken binnen de (brede) kerkenraad (hoofdstuk 6). Het beleidsplan sluit af met verwijzingen naar relevante literatuur en troostrijke woorden vanuit de Bijbel in relatie tot het uitoefenen van het diaconale ambt (hoofdstuk 7). In dat hoofdstuk staat ook de verwijzing met alle relevante bijlagen.

---

¹ Dit beleidsplan dient als voorbeeld en is gebaseerd op meerdere beleidsplannen vanuit de praktijk.

² Voor dit document is gebruik gemaakt van diverse bronnen van al beschikbare (concept-) beleidsplannen (o.a. Apeldoorn, Kampen en Oud-Beijerland), waaruit sommige fragmenten (bijna) letterlijk zijn overgenomen. Voor dit document is qua lay-out grotendeels gebruik gemaakt van het beleidsplan van de Gereformeerde Gemeente te Apeldoorn dat beschikbaar gesteld is voor andere gemeenten en als basisdocument kan dienen voor een eigen beleidsplan.

2. Bijbelse opdracht

2.1 Oproep aan allen tot zorg voor de naaste

Diaconaat is de dienst van de christelijke barmhartigheid. De christelijke gemeente vult deze barmhartigheid in door zorgend en dienend bezig te zijn en om te gaan met hen, die hulp en zorg nodig hebben. Het is een opdracht die door de Koning van de Kerk aan Zijn kerk hier op aarde is gegeven.

De Nederlandse woorden diaconaat, diaconie en diaken zijn afgeleid van het Griekse stamwoord 'diaconoo' dat 'dienen' of 'dienst bewijzen' betekent. Het woord 'diaconia' betekent dienst, dienstbetoon of bediening en een 'diaconos' is een dienaar. Zo worden de woorden ook op bijna alle vindplaatsen in het Nieuwe Testament vertaald. Uitsluitend in de teksten waar het duidelijk gaat over een ambtsdrager, iemand die in Christus' gemeente een ambt bekleedt (Filippenzen 1: 1 en 1 Timotheüs 3: 8 en 12), heeft de Statenvertaling het woord 'diaken' gebruikt.

Onder diaconaat verstaan wij dus dienst, namelijk de dienst der christelijke barmhartigheid, het vanuit de christelijke gemeente zorgend en dienend bezig zijn en omgaan met diegenen, die hulp behoeven, als een opdracht van Godswege.

In het Oude Testament lezen we nog niet over het diakenambt. Wel lezen we over dienen. We lezen hoe het volk Israël, Gods verbondsvolk, geroepen is om de Heere en de naaste te dienen. Vooral in het boek Deuteronomium roept de Heere Zijn volk met wetten op om hen die niet voor zichzelf kunnen zorgen, niet in de verdrukking te laten komen (Deuteronomium 15). Opvallend is dat deze (diaconale) zorg een zaak van het hele volk is. Op vele plaatsen (Leviticus 25, Job 31, Psalm 146, etc.) zien we hoe het volk Israël, naar de instelling en voorschriften van de Heere God, diende om te gaan met de wezen, de weduwen en de vreemdelingen als groepen mensen in nood waar men aandacht aan moest schenken.³

Ook in het Nieuwe Testament wordt gesproken over de gemeente die dient te zorgen voor de armen. In het Nieuwe Testament wordt duidelijk invulling en vormgegeven aan de 'diaconia'. In de teksten Romeinen 15: 25 en 31 en op diverse plaatsen in 2 Korinthe 8 en 9 betreft het woord 'diaconia' de inzamelingsactie voor de gemeente te Jeruzalem.

In het Nieuwe Testament zien we bij uitstek hoe de Heere Jezus de zwakken op het oog had. Hij kwam niet alleen voor hun geestelijke nood, maar was er ook om hen te verlossen van hun lichamelijke pijn en nood. Hij was bewogen met de hongerigen, de dorstigen, de vreemdelingen, de naakten, de zieken en de gevangenen. Vertaald naar onze tijd: armen, vluchtelingen, asielzoekers, daklozen, mensen met psychische problemen, verslaafden, eenzamen, etc.

Verder is er in het Nieuwe Testament te lezen over inzamelingsacties voor de gemeente te Jeruzalem (Romeinen 15 en in 2 Korinthe 8 en 9). In Hebreëen 6 wordt over méér dan alleen financiële steun gesproken, namelijk 'de heiligen dienen' en in Openbaring 2:19 wordt gesproken over gastvrijheid.⁴

---

³ Zie ook de Psalmen 10, 73 en 82, Amos 3: 10, Jesaja 1: 10-17, Jesaja 58: 1-12, Jeremia 2: 34, Jeremia 5: 27-29, Jeremia 7: 1-11, Ezechiël 16: 49, Jeremia 22: 7, 12, 29 en Maleachi 3: 5.

⁴ Gastvrijheid was belangrijk in het leven van de jonge christelijke gemeente (men stelde zijn huis vrij open, met name voor vervolgte geloofsgenoten).

Door de groei van de Nieuwtestamentische gemeente is het diakenambt ingesteld, Handelingen 6:1-7, niet om de taak van de gemeente over te nemen, maar om de taak van de gemeente goed te laten functioneren.⁵

De bemoeienis van de diaken is ambtelijk, d.w.z. in opdracht van en met gezag van Christus. Indringend is de gelijkenis uit Matthéüs 25:31-46 waar het gaat over het oordeel van de Zoon des Mensen, Die scheiding aanbrengt tussen schapen en bokken. Hij maakt scheiding op grond van hetgeen de schapen hebben gedaan (niet op grond van hun leerstellingen, of wat ze gezegd hebben of hun goede bedoelingen of voornemens of wat dan ook). Er staan er aan Zijn rechterhand en er staan er aan Zijn linkerhand. Hij maakt deze scheiding op grond van hetgeen deze mensen wel of niet hebben gedaan. Er worden dan in dat gedeelte zes werken van barmhartigheid genoemd (vs. 35 en 36):

- 'Ik ben hongerig geweest en gij hebt Mij te eten gegeven'
- 'Ik ben dorstig geweest en gij hebt Mij te drinken gegeven'
- 'Ik was een vreemdeling en gij hebt Mij geherbergd'
- 'Ik was naakt en gij hebt Mij gekleed'
- 'Ik ben krank geweest en gij hebt Mij bezocht'
- 'Ik was in de gevangenis en gij zijt tot Mij gekomen'

De mensen weten niet wanneer ze dat gedaan hebben. Jezus zegt dan (vs. 40): 'Voorwaar zeg Ik u, voor zoveel gij dit één van deze Mijn minste broeders gedaan hebt, zo hebt gij dat Mij gedaan!' Als we hongerigen, armen, zieken, gevangenen helpen, dan doen we dus barmhartigheid aan de Heere Jezus Zelf! De Heere Jezus, de Koning (zoals Hij tot ons spreekt in Matthéüs 25) identificeert Zich met de zwakken en degenen die in nood zijn. Hij maakt Zich één met hen. Met hún ogen kijkt Hij met eerbied gesproken ons aan. Waar zij hun hand uitsteken, steekt Hij Zijn hand uit. Dienst aan hen is dienst aan Christus!

Er bestaan overigens verschillende meningen over de vraag wie de Heere Jezus bedoelt met 'Mijn minste broeders'. Hiermee kunnen ambtsdragers of gelovigen bedoeld zijn, maar de kring mag ook breder worden getrokken. Er zijn meerdere Bijbelteksten die erop duiden dat we goed moeten doen aan allen (en het meest aan de huisgenoten van het geloof).

Oog hebben voor sociaal zwakkeren of hen die in nood zijn, is dus geen vrijwillige bezigheid en niet vrijblijvend, maar dure roeping en plicht. Ja, goddelijke eis (zie Matthéüs 25; de Rechter oordeelt ernaar). In ons dienend bezig zijn is Christus het beginpunt (we doen het in Zijn opdracht), maar ook het eindpunt (we doen het ten diepste aan Hem). Verbonden door het geloof in Hem, is de liefde van Christus de drijvende kracht.

De Heere Jezus eist geen grote dingen van ons. Het gaat om een bewogen en oprecht hart. Een open oog, een open oor, een uitgestrekte hand, een beker koud water. Dat is dienst aan de Heere Jezus. En welke heerlijke belofte is daaraan verbonden? Een kroon der heerlijkheid, het eeuwige leven (zie vs. 46).

Uit vorenstaande komt naar voren dat ambtsdragers in het diaconaat met veel verschillende levensomstandigheden worden geconfronteerd. Bij een oprechte naastenliefde gaat het echter verder dan alleen het geven van een glas water aan dorstigen en brood aan hongerigen. Tot het diakenambt behoort ook het spreken van troostelijke woorden, passend bij de betreffende

---

⁵ Zie ook 1 Johannes 3:17, Jakobus 2:15-16, Lukas 3:11 en Zondag 38 HC: '... den armen Christelijke handreiking te doen'.

levensomstandigheden. De Bijbel reikt woorden aan voor alle levensomstandigheden.⁶ Met de bede dat de Heere uit Zijn Woord de troost en ondersteuning mag schenken.

2.2 Kerkrechtelijke hoofdlijnen

Artikel 25 van de Dordtse Kerkorde handelt over het ambt van diaken: 'Der diakenen eigen ambt is de aalmoezen en andere armengoederen naarstelijk te verzamelen, en die getrouwelijk en vlijtiglijk, naar de eis der behoeftigen, beide der ingezetenen en vreemden, met gemeen advies uit te delen, de benauwden te bezoeken en te vertroosten, en wel toe te zien, dat de aalmoezen niet misbruikt worden; waarvan zij rekening zullen doen in de kerkenraad, en ook (zo iemand daar bij wil zijn) voor de gemeenten, op zulke tijd als de kerkenraad het goed vinden zal.'

Dit artikel noemt als taak (roeping) van diakenen de volgende vier delen:

- Verzamelen van de gaven
- Uitdelen van de gaven
- Bezoeken en troosten van de armen
- De administratie en de verantwoording

Met betrekking tot de verantwoording aan de kerkenraad bevat dit artikel onder andere de zinsnede 'waarvan zij rekening zullen doen in de kerkenraad'. Ds. K. de Gier zegt hiervan in zijn verklaring van de DKO: 'Dit wil niet zeggen dat de diakenen van alle kleinigheden verslag moeten doen en dat de kerkenraad voor alle bijzonderheden een regeling moet maken. Bij de vergadering der diakenen ligt de beslissing over de wijze en het bedrag van de ondersteuning. Maar de diakenen hebben op bepaalde tijden rekening en verantwoording te doen aan de kerkenraad, en alle inlichtingen te verschaffen over de wijze van arbeid en het beheer, die de kerkenraad nodig acht'.

Artikel 40 van de Dordtse Kerkorde gaat in op de diaconale vergadering. Dit artikel zegt dat 'diakenen alle weken tezamen komen om met aanroeping van de Naam Gods van de zaken, hun ambt betreffende, te handelen'. Ds. De Gier geeft in zijn verklaring aan dat 'alle weken' ruimer genomen mag worden al naar gelang de noodzaak van samenkomen. De diaconie van de Gereformeerde Gemeente te vergadert.

Verder zegt artikel 40 dat de 'dienaren goede opzicht zullen nemen' over de diaconale vergaderingen. Ds. De Gier zegt hierover in zijn verklaring van de DKO: 'Ook de diakenen staan bij de uitoefening van hun taak onder opzicht van de gehele kerkenraad. Om controle te allen tijde mogelijk te maken, bepaalt art. 40 dat de predikanten de bevoegdheid hebben de diaconale vergadering bij te wonen'. De predikant heeft deze bevoegdheid eigenlijk niet als dienaar des Woords, maar als ouderling. Dit betekent dat in vacante perioden een ouderling dezelfde bevoegdheid heeft.

Artikel 37 DKO handelt over de kerkenraad. Ds. De Gier geeft in zijn toelichting de taken van de brede kerkenraad (predikant, ouderlingen en diakenen) aan. Daarbij noemt hij onder andere de volgende taken:

- Beheer van de kerkelijke inkomsten en het regelen van de collecten, en de vaststelling van de traktementen.
- Algemene regeling van de armenverzorging en de regeling van de collecten, de goedkeuring van de administratie van de diaconie en het geven van adviezen aan diakenen.

Al deze taken vallen onder de directe verantwoordelijkheid van de kerkenraad en de uitvoering ervan dient aan de kerkenraad verantwoord te worden, ook wanneer ze uitgevoerd worden door diakenen. De wijze waarop vergaderingen, bezoeken en overige aangelegenheden van de diaconie verslagen worden in de kerkenraad is verwoord in **bijlage 1**.

---

⁶ In bijlage 1 worden rond een aantal thema's Bijbelgedeelten genoemd.

2.3 Diaconale invulling van de Bijbelse opdracht

De Bijbelse opdracht tot dienstbaarheid is er dus voor alle gemeenteleden. Een christelijke gemeente hoort een diaconale gemeente te zijn. Diakenen binnen de gemeente hebben de bijzondere verantwoordelijkheid om hieraan gestalte te geven:

- Het eerste deel van het ambt van een diaken bestaat volgens het bevestigingsformulier uit het inzamelen en bewaren van aalmoezen en goederen voor de armen.
- Het tweede deel van het ambt bestaat in de uitdeling ervan. Er staat niet in het formulier dat deze uitdeling is beperkt tot de huisgenoten van het geloof. De Bijbelse opdracht tot zorg voor de naaste gaat de kerkgrenzen voorbij, zoals duidelijk blijkt in de voorgaande paragrafen.
- Het formulier benadrukt dat diakenen aan de armen en ellendigen niet alleen hulp bewijzen met uiterlijke giften, maar ook met troostelijke redenen uit het Woord van God.
- In meer algemene zin dienen diakenen onderzoek te doen naar en oog te hebben voor zowel materiële/financiële nood als ook voor immateriële nood zoals eenzaamheid, arbeidsongeschiktheid of (dreigende) werkloosheid.

Diakenen hoeven niet al het werk zelf uit te voeren. Ieder gemeentelid heeft zoals gezegd de opdracht om dienend bezig te zijn. Wel vervullen diakenen ten dienste van de diaconale gemeente een coördinerende en initiërende rol. Het diaconale werk van diakenen en gemeenteleden dient te gebeuren met liefde voor en bewogenheid met het lot van de naaste, dichtbij en ver weg.

3. Inzameling en beheer van de gelden

3.1 Collecten en afdracht tijdens dienst

In de kerkdiensten wordt gecollecteerd voor diaconie, kerk en bijzondere doelen.⁷ Data en bijzondere doelen van collecten bestemd voor een ander doel worden jaarlijks door de kerkenraad vastgesteld.⁸ In het kerkblad <naam kerkblad> en tijdens de dienst wordt aangekondigd waarvoor de opbrengst bestemd is. De opbrengsten van de collecten voor de diaconie vormen de ‘algemene’ middelen voor de diaconale ambtsuitoefening. Om de gemeente te stimuleren tot geven voor diaconale doelen is het van belang dat de diaconie heldere informatie geeft over de noden die er zijn. Bij bijzondere noden gebeurt dit in zowel het kerkblad als aankondiging van de collecte tijdens de eredienst.

Ook via de bank kunnen giften gestort worden. Als er giften binnenkomen via een ouderling of diaken worden deze verantwoord op een lijst met de naam van de ontvanger. Eenmaal per maand worden deze giften verantwoord in de kerkbode.

De opbrengst van de collecten wordt bewaard in de kluis in het kerkgebouw. Contant geld en collectebonnen worden tweewekelijks door twee leden van onze gemeente, onder wie minimaal één diaken, gescheiden. De collectebonnen worden geteld en het contant geld wordt door genoemde twee personen gestort bij de bank. Alle opbrengsten worden genoteerd en doorgegeven aan de penningmeester van de diaconie en de administrateur van de kerk. (***Zie bijlage 2: “Tel- en afstortprocedure”.***)

3.2 Collecten en giften bij beluisteren via kerktelefoon of livestream

Vanwege persoonlijke en/of andere redenen is het niet altijd mogelijk om kerkdiensten fysiek bij te wonen. Bij het beluisteren van kerkdiensten via kerktelefoon of livestream is het vervolgens niet mogelijk om op de gebruikelijke wijze te collecteren en uw gaven kunt doen. Voor die situaties wordt de mogelijkheid geboden om met een smartphone gebruik te maken van de Givt-app waarmee het (doop)lid toch aan drie afzonderlijke collecten kan geven. Daarvoor dient de Givt-app te worden gedownload via www.givtapp.net/download (of via de App Store of Google Play). Meer informatie hierover kunt u lezen op de site van Givt (met handleiding).

Voor het overmaken van de collecte / gift met de Givt-app kan dan gebruik worden gemaakt van de QR-code <opnemen voor zover van toepassing>.

---

⁷ Het formulier tot bevestiging van ouderlingen en diakenen onderscheidt in het ambt van de diakenen twee aspecten: ten eerste de inzameling en de bewaring van de gegeven aalmoezen en goederen en het vlijtig helpen toezien dat vele goede middelen gevonden mogen worden, en ten tweede de uitdeling met onderscheidingsgave en voorzichtigheid enz. Dat betekent allereerst dat de diakenen tijdens de eredienst inzameling van gaven houden; de diaconale collecte is deel van de eredienst (zie 1 Korinthe 16: 2 en H.C. zondag 38).

⁸ Naast de algemene collecten kunnen doelcollecten worden gehouden. De opbrengst daarvan is voor een bepaald van tevoren bekendgemaakt doel. De praktijk heeft geleerd dat het noemen van een specifieke bestemming voor de diaconale collecte de gemeente stimuleert tot geven. Als voor de gemeente duidelijk is dat de diaconie de middelen gebruikt voor goede diaconale doelen, wordt de bereidheid om te geven groter.

Givt

Gebruik de Givt-app om de QR-code te scannen en gewoon te blijven geven

Voorbeeld van QR code vanuit Gereformeerde Gemeente Kampen

Het is ook mogelijk om de collecten / giften via de bank over te maken t.n.v. de Geref. Gemeente <Naam gemeente>. Het verzoek geldt om de daarvoor bestemde bankrekeningnummers te gebruiken:

- collecte 'Diaconie' uitsluitend op rekeningnummer: <rekeningnummer>,,
- collecte 'Kerk' uitsluitend op rekeningnummer: <rekeningnummer>,, en
- extra collecte uitsluitend op rekeningnummer: <rekeningnummer>, onder vermelding van datum en doel van de (extra) collecte.

Om administratieve redenen geldt de voorkeur om geen combinatie van doelen in één gift over te maken. Dat brengt namelijk onevenredig veel extra administratieve handelingen met zich mee. Een ieder die niet met een bankoverschrijving werkt en die geen smartphone heeft, kan bij tijdelijke afwezigheid het geld / collectebonnen opsparen om nadien in de collectezak te stoppen wanneer de kerkdiensten weer kunnen worden bijgewoond. Bij langdurige afwezigheid van het betreffende (doop)lid wordt de gelegenheid geboden via het zogenaamde 'busje kerktelefoon'. De (wijk)diaken draagt zorg voor (bij voorkeur) tweemaal per jaar een bezoek te brengen en dat busje om te wisselen voor een lege. Op de diaconievergadering wordt aangegeven waar en wanneer een busje is opgehaald (en dat wordt opgenomen in de notulen van de vergadering).

Het is ook een taak van de diakenen om eenieder zoveel en zolang mogelijk te betrekken bij het gemeentelven. Ook bij (mogelijke) verhindering om de diensten bij te wonen stimuleert de diaken zoveel mogelijk naar de kerk te komen en regelt zo nodig vervoer voor hen. Het uitgangspunt geldt dat kerktelefoon en livestream een prachtig hulpmiddel is, maar kan bijdragen aan het vereenzamen van ouderen en andere hulpbehoevenden.

3.3 Beheer

De diaconale gelden worden beheerd door de penningmeester vanuit de diaconie. De penningmeester voert een financiële administratie die zo is opgezet, dat het mogelijk is dat deze jaarlijks door (twee) ouderlingen gecontroleerd kan worden. Bij het administreren van giften en ondersteuning aan particuliere personen is het van belang dat de naam van de steunvrager niet herkenbaar in de stukken staat. Daarvoor dienen de verslagen van de diaconievergadering.

Jaarlijks aan het begin van een nieuw jaar stelt de penningmeester (uiterlijk in februari van het nieuwe jaar) een financieel verslag (met balans en overzicht van inkomsten en uitgaven) over het afgelopen jaar op. Ook vindt er een onderbouwing plaats van de reserve(s). De jaarstukken worden

voordat ze aan de leden worden gepresenteerd, gecontroleerd door een controlecommissie.⁹ In verband met mogelijke herkenning van steunvragers bestaat de controle van de diaconie uit leden van de <smalle> kerkenraad, te weten twee ouderlingen (waarvan er één jaarlijks rouleert).

In het najaar voor het volgende jaar stelt de diaconie een begroting op die door de brede kerkenraad wordt goedgekeurd.¹⁰ Door te werken met een begroting krijgt de diaconie vooraf inzicht in de financiële ruimte voor het opzetten van nieuwe activiteiten, het steunen van diaconale instellingen en dergelijke, maar ook krijgt men tijdens de lopende periode inzicht, op welke punten het beleid bijstelling behoeft. Ook kan dan de hoogte van de algemene reserve worden bepaald.

De diaconie stelt aan de hand van de begroting een collecterooster op. Vanuit de begroting bepaalt de diaconie de ruimte en noodzaak om de algemene diaconale collecten voor een bepaald doel te bestemmen.

Indien er uitgaven zijn op basis van een declaratie of een factuur worden deze geaccordeerd door de penningmeester en de voorzitter. Alle betalingen van de diaconie (declaraties, facturen, giften aan leden en giften aan externe doelen) worden door de penningmeester klaargezet in een bankprogramma en vervolgens door de voorzitter in het bankprogramma geaccordeerd en naar de bank verstuurd.

Met betrekking tot de begroting en de jaarstukken zijn er de volgende aandachtspunten:

- Gezien de opbouw van onze gemeente is er een diaconale reserve vastgesteld ter grootte van het totaal van alle ondersteuning binnen onze eigen gemeente in de afgelopen vier jaar.
- Jaarlijkse verantwoording aan de gemeente geschiedt door middel van jaarstukken die op de jaarvergadering worden behandeld.
- Vertrouwelijkheid m.b.t. gedane ondersteuning is uitgangspunt: alleen totalen worden weergegeven.
- De controle van de verantwoording gebeurt jaarlijks door twee ouderlingen.
- Tijdens de jaarvergadering met de manslidmaten worden de jaarstukken besproken en wordt de penningmeester gedechargeerd.

3.4 Reserves

De opbrengsten van de diaconale inzameling zijn bedoeld voor het vanuit de christelijke gemeente zorgend en dienend bezig zijn en omgaan met diegenen die hulp behoeven. De diaconale inzameling is niet bedoeld om gereserveerd te worden. Wel kan er uit voorzichtigheid een reserve worden

---

⁹ De diaconie legt elk jaar met een duidelijk verslag verantwoording af over de financiële situatie. Dit verslag bestaat uit een aantal elementen, zoals een overzicht van inkomsten en uitgaven, een balans en een begroting. Ook wordt de reserve toegelicht met daarbij de verleende ondersteuning aan (niet individuele) bijzonder noden. Tijdens de ledenvergadering kan een mondelinge toelichting worden gegeven aan de gemeenteleden. Het is voor een gemeente belangrijk om ook iets te horen over de achtergronden van het gevoerde beleid. Transparantie en een goede uitleg bevorderen de betrokkenheid van de gemeente. Daarnaast kan de diaconie nader toelichten waarom zij de reserves in de komende jaren wil verhogen of verminderen met daarbij een toelichting over de reden waarom bijdragen aan bepaalde instellingen hoger zijn dan aan andere, of waarom een instelling die altijd werd gesteund van de lijst is gehaald. Vertrouwelijke (en veel individueel gerelateerde) gegevens worden uiteraard nooit openbaar gemaakt noch toegelicht. Tevens worden jaarlijks de cijfers gepubliceerd in het kader van de ANBI (zie <https://www.gergeminfo.nl/gemeenten/nederland>).

¹⁰ Een begroting is een raming, een vooraf gemaakte schatting van inkomsten en uitgaven voor de komende periode. Een begroting is geen wet waar men zich aan houden moet, maar een hulpmiddel om zich beter bewust te worden dat het mogelijk anders gaat dan men dacht. Van een begroting kan dan ook te allen tijde op bepaalde punten, als de nood daartoe dringt, worden afgeweken.

gevormd.¹¹ Verschil in inzicht maakt dat het een veel besproken onderwerp is, ook tijdens ledenvergaderingen. De diaconie buigt zich jaarlijks over de vraag hoe groot het vermogen, de reservering van de diaconie mag of moet zijn. Een vaste regel voor de diaconale reserves is landelijk niet aanwezig aangezien dit mede bepaald wordt door de samenstelling van de gemeente (jong/oud, rijk/arm, veel of weinig bijstandsgezinnen, veel of weinig niet verzekerden).

De diaconie neemt onder andere als hulpmiddel tot het komen van een weloverwogen beslissing omtrent de hoogte van het vermogen van de diaconie te komen, het beoordelen van de uitgaven van de diaconie over de achterliggende drie tot vijf jaar en op basis van deze uitgaven een gewenste reserve vast te stellen.

Vanuit het verleden hanteert de diaconie een reserve van ongeveer € 200 per lid en dooplid.

De tijdelijke overtollige middelen kunnen worden uitgeleend aan zowel Deputaatschap Kerkelijk Grootboek en / of de kerk. Wel geldt als uitgangspunt dat de diaconie ingeval van nood daarover (op korte termijn) moet kunnen beschikken. Dit blijft in principe ook gelden voor geld, dat tegen rente is uitgeleend aan de eigen kerk. De kerkenraad zal bij het lenen van geld van de diaconie dit in zijn overwegingen moeten betrekken.

---

¹¹ Diaconaal geld moet altijd *kunnen* worden 'uitgedeeld naar dat elk van node heeft' (Handelingen 4:35 en bevestigingsformulier diakenen).

4. Diaconale ondersteuning binnen onze gemeente

4.1 Diaconale bezoeken

Het bezoeken van gemeenteleden met zorgen van lichamelijke, psychische of financiële aard is de belangrijkste activiteit van de diakenen. Gemeenteleden kunnen altijd een beroep doen op een (wijk)diaken. De (wijk)diaken kan ook zelf contact opnemen met een gemeentelid. De aanleiding tot een bezoek of een (eerste) telefonisch contact kan zijn:

- a. Periodiek bezoek bij structurele behoeftigen
- b. Op aanwijzen van de predikant of een ouderling
- c. Zorgen m.b.t. de psychische of lichamelijke gezondheid van een gezinslid
- d. Het ter ore komen van (dreigende) werkloosheid of arbeidsongeschiktheid
- f. Het vermoeden van andere materiële/financiële zorg
- g. Eenzaamheid of andere immateriële zorg
- h. Overlijden van een echtgenoot/echtgenote of ander familielid

Bij een eerste bezoek, maar ook in gevallen waar tere of juist kwetsbare zaken aan de orde komen, is het van belang dat de diaken in beginsel niet alleen, maar in gezelschap van een medebroeder het bezoek aflegt.¹² Als er sprake is van (een vermoeden van) financiële zorgen gaat de (wijk)diaken veelal samen met een tweede diaken. Een bezoek aan alleenstaande vrouwen wordt in principe altijd gedaan door de (wijk)diaken met een tweede diaken.

Van de gebrachte bezoeken wordt verslag gedaan in de diaconievergadering. Als tijdens een bezoek duidelijk wordt dat pastorale hulp nodig is, wordt dit direct doorgegeven aan de predikant c.q. de wijkouderling. Als er nood geconstateerd wordt die niet kan wachten tot bespreking in de diaconievergadering, vindt overleg plaats met de voorzitter van de diaconie. Als het om financiële nood gaat ook met de diaconie penningmeester en scriba.

Een bezoek wordt normaliter afgesloten met Schriftlezing en gebed. Juist als het gesprek vooral ging over materiële zorgen, is er bij de afsluiting van het bezoek de mogelijkheid te voldoen aan wat er staat in het bevestigingsformulier: '... niet alleen met de uiterlijke gift, maar ook met troostelijke redenen uit het Woord van God, aan de armen en ellendigen hulp bewijzen'. Ambtelijk bezoek en gesprek vinden altijd plaats Coram Deo, voor het aangezicht van God.

Wanneer zowel de predikant en/of de wijkouderling én een diaken een gemeentelid of gezin bezoekt, dienen deze bezoeken zo veel mogelijk op elkaar te worden afgestemd.

Zie verder: Takenlijst/afspraken/gewoonten in **bijlage 3**.

Nabestaanden

Bij het verlies van een naast familielid wil de kerkenraad naast pastorale zorg ook diaconale zorg verlenen. Wanneer een lid van de gemeente is overleden, bezoekt de wijkdiaken na ongeveer zes weken de nabestaanden, of in geval van een echtpaar de weduwe of weduwnaar. Het eerste doel van dit bezoek is om meelevens tonen bij het verwerken van het verlies. Daarnaast wordt er gevraagd of de begrafenis kosten een probleem vormen.

---

¹² Dit voorkomt dat zijn rapportage als onjuist of onvolledig kan worden aangemerkt en is in lijn met wat in de Bijbel staat in Deuteronomium 19:15: 'Een enig getuige zal tegen niemand opstaan over enige ongerechtigheid of over enige zonde ... op de mond van twee getuigen of op den mond van drie getuigen zal de zaak bestaan'.

Ouderen en eenzamen

Met het ouder worden nemen veelal de zorgen toe. Deze zorgen kunnen onder andere gezondheid, eenzaamheid en soms ook de financiën betreffen. Daarom is naast pastorale zorg ook diaconale aandacht van belang. Hieraan geven de diakenen invulling door ouderen en andere gemeenteleden die dat nodig hebben te bezoeken en zo belangstelling voor hen te tonen, hen te bemoedigen en te troosten. Bij signalen van verminderde zelfredzaamheid en/of eenzaamheid neemt de diaken contact op met de ouderling en Naastenhulp voor extra aandacht. Om te zorgen dat die ouderen regelmatig bezocht worden door iemand uit de gemeente kan, al dan niet door Naastenhulp een bezoekerrooster worden opgesteld. Dat bezoek hoeft niet alleen door de diakenen zelf gedaan te worden; zij kunnen daar ook leden (mannen, vrouwen of jeugd) uit de gemeente voor inschakelen. Als uitgangspunt geldt dat de diakenen niet alles zelf behoeven te doen maar het niet de bedoeling is dat de diakenen alleen maar organiseren en zelf de ouderen nooit bezoeken.

Overige

De diaconie heeft vanuit het ambt niet alleen belangstelling voor materiële nood, maar in onze tijd zijn het vooral de immateriële noden die groot zijn en de aandacht van de diakenen vragen. Los van hun betrokken-zijn in de huisbezoeken zoals hierna beschreven, leggen diakenen ook zelfstandig bezoeken af bij gemeenteleden, daar waar ze denken of weten dat hulp nodig is, hetzij materieel of immaterieel. Het is hun verantwoordelijkheid om zich er ambtelijk vanuit de gemeente van te vergewissen dat er daar waar nood is, voldoende, goede en verantwoorde hulp geboden wordt, hetzij door de diaconie zelf, hetzij door een ander.

4.2 Aandacht voor elkaar

Alleenstaanden worden ook bezocht door vrijwilligers uit de gemeente die zich hiervoor hebben opgegeven. De coördinatie hiervan wordt gedaan door de coördinatoren van de <Praktische Thuishulp / Naastenhulp>.

Zie verder:

Bijlage 4 - Notitie "Aandacht voor elkaar"

Bijlage 5 - Notitie "Organisatie contactmiddag, seniorendag en koffieochtend"

4.3 Praktische Thuishulp/ Naastenhulp

Gemeente-zijn is meer dan het op zondag naar dezelfde kerk gaan en dezelfde preek horen. Het is ook meer dan het bieden van een helpende hand in situaties waarin een dringende hulpvraag wordt ervaren. Gemeente-zijn betekent ook dat we de Bijbelse opdracht zoals verwoord in Galaten 6:10 'Zo dan, terwijl wij tijd hebben, laat ons goed doen aan allen, maar meest aan de huisgenoten des geloofs' navolgen. Naar elkaar omzien en zorg dragen zoveel als voor ons mogelijk is.

In onze gemeente krijgt dit heel praktisch vorm door het organiseren van hulp voor en door gemeenteleden via de Praktische Thuishulp/ Naastenhulp. Deze dienst wil gemeenteleden een helpende hand en een luisterend oor bieden. (**Zie bijlage 6a en 6b.**)

4.4 Financiële ondersteuning

Het behoort tot de taak van de diakenen om de ingezamelde gaven te besteden. De eerste vraag die daarbij aan de orde is: welke personen behoeven ondersteuning. De vervolgvraag is met welk bedrag en op welke wijze de ondersteuning dient te worden gegeven. De gelden worden in beginsel

persoonlijk en in contanten verstrekt (ook wanneer het voldoen van rekeningen betreft van derden). Op deze wijze blijft de anonimiteit gewaarborgd.

Algemeen

Uitgangspunten voor de ondersteuning aan gemeenteleden zijn:

- Het is onze opdracht om onze naaste met mildheid en liefde te geven (Exodus 23:11, Deuteronomium 15: 7-11, Mattheüs 25:40).
- Onderkennen of er sprake is van financiële problemen van incidentele of van structurele aard.
- Hoe wordt de financiële situatie als 'nood' ervaren (dit kan ook het geval zijn bij mensen met een inkomen boven het minimum).
- Eigen verantwoordelijkheid van het gemeentelid en zijn eventuele familie voorafgaande aan die van de diaconie.
- Streven naar een goede balans tussen zorgvuldigheid, verantwoordelijkheid en mildheid.
- De diaconie ondersteunt geen bedrijven; zij ondersteunt wel de betreffende gezinnen bij 'broodsgebrek'.
- Om de mate en ernst van de financiële nood te kunnen vaststellen is het noodzakelijk dat de diakenen inzicht krijgen in de financiële positie van het betrokken gemeentelid.
- De diaconie kan voorwaarden stellen waaronder de steun verleend wordt.
- De diaconie heeft van de kerkenraad een mandaat gekregen tot een bedrag van € 10.000 per (doop)lid per jaar. Tot dit bedrag kan zij zelfstandig beslissen, mits de ondersteuning niet strijdig is met het vastgestelde beleid. Bij grotere bedragen wordt instemming gevraagd aan de kerkenraad. Als er haast is geboden, kan het moderamen van de kerkenraad in overleg met de voorzitter van de diaconie tussentijds toestemming geven.

Voor het kunnen vaststellen van de omvang en ernst van de financiële nood is het noodzakelijk dat diakenen inzicht krijgt in de financiële positie van de betrokken hulpvrager. Daarbij vragen zij om openheid van de hulpvrager omtrent de aard en omvang van de financiële nood en mogelijkheden van anderen om daarin een helpende hand te bieden. De (wijk) diaken zal voldoende duidelijkheid moeten verkrijgen om een verantwoord hulpaanbod te kunnen doen. Daarbij komt de diaken tot een voorstel voor incidentele en / of structurele hulp. De beslissingen daaromtrent wordt in beginsel tijdens de diaconale vergadering genomen en in het verslag van de vergadering genotuleerd.

Noodsituaties

In noodsituaties is het belangrijk dat direct hulp kan worden geboden. In acute nood mag een diaken, zo mogelijk na ruggenspraak met een andere diaken, een bedrag van ca. € 200 verstrekken. De verantwoording in de diaconie geschiedt dan achteraf. Daarna dient door twee diakenen overlegd te worden met de hulpvrager om zicht te krijgen op de problematiek teneinde te komen tot een structurele oplossing van de financiële problemen.

Structurele hulp

Bij structurele financiële tekorten dient onderzocht te worden waardoor deze tekorten zijn ontstaan. Het streven is er daarbij op gericht om betrokkene zelf in staat te stellen 'de tering naar de nering' te zetten, zodat structurele ondersteuning door de diaconie voorkomen kan worden.

Om inzicht te krijgen zullen vanuit de diaconie adviezen worden gegeven (bijvoorbeeld voor het bijhouden van een kasboek). Het materiaal van het Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting (NIBUD) kan daarbij goede diensten bewijzen (zie www.nibud.nl). Vanzelfsprekend dient de diaconie

hulp te bieden waar nood is. De diaconale ondersteuning dient er echter op gericht te zijn om de betrokkene(n) zo mogelijk weer financieel onafhankelijk te laten zijn.

Wanneer er sprake blijkt te zijn van een bijzondere schuldenlast verwijzen diakenen door naar de burgerlijke gemeente, die een afdeling schuldhulpverlening heeft (via loket Sociale Zaken).¹³ Daarnaast zijn er particuliere bureaus voor schuldhulpverlening waar een beroep op kan worden gedaan, de zogenaamde budgetcoach.

Bijstandsgerechtigden

Een bijzondere categorie betreft de leden die rond moeten komen van een bijstandsuitkering. Zeker als er sprake is van opgroeiende kinderen kan dat aanleiding geven tot structurele tekorten. De Wet Werk en Inkomen (die de bijstand regelt) geeft weinig ruimte om betrokkenen periodiek financieel te ondersteunen. Ook regelingen voor bijzondere bijstand bieden mogelijkheden om een vergoeding te krijgen van de burgerlijke gemeente voor extra kosten. Overleg met de gemeente is dan ook aan te bevelen. Zie **bijlage 7** voor een overzicht van het beleid van de burgerlijke gemeente <Naam gemeente> rond bijstand en bijzondere bijstand.

Werkloosheid

Incidentele ondersteuning is soms ook aan de orde als gemeenteleden voor korte of langere tijd werkloos zijn. Het beleid van de diaconie is erop gericht om bij ontslag van gemeenteleden contact op te nemen om in een zo vroeg mogelijk stadium zicht te krijgen op mogelijke financiële problemen.

(Grote) gezinnen

De diaconie heeft een bijzonder oog voor grotere gezinnen, vooral ook als sprake is van een eenverdiener. Tegelijkertijd wil dit niet zeggen, dat de financiële situatie in grote gezinnen met een eenverdiener per definitie zorgelijk is. Er zijn momenten waarop de diaconie bijzondere aandacht heeft voor ondersteuning aan gezinnen, die dat naar de inschatting van de diaconie nodig hebben. Hierbij gaat het om onder andere de volgende momenten:

- Voor de zomervakantie waarbij een envelop met een door de diaconie vastgesteld bedrag kan worden geschonken.
- Voor de dankdag in het bezorgen van een boodschappenpakket ter waarde van <invullen>.
- Eind december in het schenken van een geldelijke gift middels envelop met een door de diaconie tijdens een diaconale vergadering vastgesteld bedrag.

Leningen

De diaconie verleent ondersteuning in situaties waar nood is. Deze ondersteuning heeft daarom in principe de vorm van een gift. Slechts in uitzonderingssituaties zal de diaconie geld verstrekken in de vorm van een voorschot of lening. Deze situatie kan zich bijvoorbeeld voordoen indien een hulpvrager een grote uitgaaf moet doen en daarvoor van derden een vergoeding krijgt, maar deze vergoeding pas op een later moment beschikbaar wordt gesteld. De lening moet in principe worden terugbetaald; de ontvanger tekent een leningsovereenkomst.

---

¹³ De diaconie maakt daarbij gebruik van de handreiking rond schuldhulpverlening vanuit DMZ, <http://qomptest.nl/dmz/wp-content/uploads/2017/12/Handreiking-schuldhulpverlening.pdf>.

Vertrekkende leden

Wanneer leden die ondersteund werden door de diaconie naar een andere kerkelijke gemeente vertrekken, zal die gemeente (voor zover het een Gereformeerde Gemeente betreft) hiervan, alleen met goedvinden van het betreffende lid, desgevraagd in kennis worden gesteld.

Doorverwijzing

De diaken moet zijn grenzen kennen en niet alle problemen zelf op willen lossen. Naast financiële ondersteuning is het doorverwijzen naar relevante instanties dan ook onderdeel van het diaconale werk. Daarbij valt te denken aan:

- Overheidsregelingen (bijstandswet, huur- en zorgtoeslagen)
- Christelijke hulpverleningsinstanties

Het komt ook voor dat gemeenteleden een beroep doen op de diaconie om formulieren voor uitkeringen, belastingen en dergelijke in te vullen. Het streven van de diaconie is erop gericht om te komen tot zelfredzaamheid. In voorkomende gevallen kan de diaconie het desbetreffende gemeentelid in contact brengen met een deskundig gemeentelid die hierin behulpzaam kan zijn.

Geheimhouding

Het uitoefenen van de ambten van predikant, ouderling of diaken gaat gepaard met het verkrijgen van vertrouwelijke (persoons)gegevens. Veelal worden die gegevens persoonlijk toevertrouwd aan de predikant dan wel ouderling of diaken. Geheimhouding van hetgeen wordt toevertrouwd is daarbij onontbeerlijk. Het kan echter noodzakelijk zijn om – in uitzonderlijke situaties - bepaalde gegevens te delen met andere kerkenraadsleden. Ook kan het noodzakelijk zijn de besluitvorming daaromtrent schriftelijk vast te leggen in verslagen. Dat dient echter tot een minimum te worden beperkt.¹⁴

Financiële steunverlening dient in een zo klein mogelijke kring van ambtsdragers bekend te zijn. Steunverlening wordt binnen de diaconie besproken. Daarna worden alleen de wijkouderling en /of de predikant op de hoogte gesteld. De penningmeester en secretaris van de diaconie dienen de uitgaven zodanig te omschrijven dat verantwoording afgelegd kan worden over de giften en/of leningen die zijn gegeven ter ondersteuning. Van diaconale ondersteuning wordt geen verslag gedaan aan de <brede/smalle> kerkenraad. Alleen tijdens de jaarlijkse boekencontrole door (twee) ouderlingen vindt volledige transparantie plaats door het verstrekken van inzage in de notulen en financiële administratie. Het verslag over de boekencontrole aan de <brede/smalle> kerkenraad blijft eveneens geanonimiseerd.

---

¹⁴ Naast de algemene verantwoordelijkheid als kerkenraad omtrent de geheimhouding is de AVG van kracht. De AVG regelt als Europese verordening (in Nederlandse wet verder uitgewerkt in Uitvoeringswet Algemene verordening gegevensbescherming) de privacy van burgers vanuit de grondrechtelijke bescherming van de persoonlijke levenssfeer. Ook kerken vallen hieronder met als bijzonderheid dat het daarbij qua aard veelal gaat om bijzondere persoonsgegevens (zoals gezondheid, levensovertuiging, seksueel leven). Het verwerken van persoonsgegevens dient beschermd te worden. Bij verwerken gaat het (volgens AVG) om alle handelingen die de kerk kan uitvoeren met persoonsgegevens, van verzamelen tot en met vernietigen. Dit is dus een zeer ruim begrip waaronder in ieder geval wordt gerekend: het verzamelen, vastleggen, ordenen, structureren, opslaan, bijwerken of wijzigen, opvragen, raadplegen, gebruiken, doorzenden, verspreiden, beschikbaar stellen, samenbrengen, met elkaar in verband brengen, afschermen, wissen en vernietigen van gegevens. Puur mondelinge overdracht van gegevens is volgens de Handleiding AVG geen verwerking van persoonsgegevens. Zodra echter de uitkomsten van dergelijke gesprekken worden vastgelegd is alsnog sprake van een verwerking van persoonsgegevens. Voor het verwerken van gegevens gelden onder andere de eisen van rechtmatigheid, behoorlijkheid, transparantie, doelbinding en beperkt blijven tot hetgeen noodzakelijk is. Het intern delen van gegevens binnen de kerk is slechts toegestaan indien dat nodig is in het kader van het kerkelijke leven. Ook dient dat kenbaar te zijn voor de leden.

4.5 Aandacht voor de jeugd

De diakenen geven ook ten aanzien van dat ambt in de kerkelijke gemeente actief invulling aan het spreekwoord 'Wie de jeugd heeft, heeft de toekomst'. Het is dan ook een van de taken van de diakenen om bij de jeugd een diaconale houding te stimuleren. Diakenen doen dit door het verzorgen van lezingen over diaconaat op de jeugdvereniging en catechisaties, maar ook door het betrekken van de jeugd van de gemeente bij diaconaal werk. De jeugd van de gemeente kan bijvoorbeeld betrokken worden bij het bezoeken van ouderen en eenzamen en ook kan van hen hulp worden gevraagd bij praktische werkzaamheden binnen de gemeente. Tijdens huisbezoeken en catechisatie kunnen de jongeren worden gewezen op de noodzaak van een diaconale levenswijze en kan hun worden gevraagd hun talenten in te zetten voor de gemeente.

4.6 Huisbezoek

Huisbezoek – in artikel 23 van de DKO 'de bezoeking' genoemd – behoort volgens genoemd artikel tot 'der ouderlingen ambt'. Huisbezoek is bedoeld om de geestelijke welstand van de gemeenteleden te onderzoeken en de godzalige openbaring van het leven te bevorderen. Bij huisbezoek staat het herderlijke werk sterk op de voorgrond. Daarom is huisbezoek de taak van predikanten en ouderlingen. Diakenen gaan bij de Gereformeerde Gemeente te <naam> bij uitzondering mee op huisbezoek. Dat kan bij ziekte en andere onverwachte verhindering van een ouderling en reeds gepland huisbezoek. De diaken gaat dan mee als 'hulpouderling'.¹⁵ De diaken die in de functie van 'hulpouderling' meegaat op huisbezoek, moet dan ook beseffen dat zijn medebevoegdheid een afgeleide bevoegdheid is. Zo moet hij zich bescheiden opstellen en de leiding van het gesprek over de wezenlijke zaken die bij het huisbezoek behoren, overlaten aan de predikant of ouderling. De diaken kan tijdens een huisbezoek wel vanuit zijn eigen ambtelijke taak ook de dienst der barmhartigheid inbrengen, maar deze inbreng moet apart staan van het wezenlijke doel van het huisbezoek, namelijk het onderzoek naar wat de prediking uitgewerkt heeft in het leven van de betreffende gemeenteleden.

Samenvattend: Huisbezoek is een taak van predikanten en ouderlingen; alleen als het niet anders kan, kunnen diakenen meegaan op huisbezoek. Een diaken zal tijdens een huisbezoek functioneren als 'hulpouderling' en moet als zodanig zijn plaats kennen, maar tevens kan hij tijdens een huisbezoek als diaken een onderzoek doen naar eventuele nood of juist de gaven van de gemeenteleden inventariseren en tot een diaconale houding stimuleren.

In de regel gaan de diakenen niet mee op huisbezoek, maar stimuleren dat ook predikanten en ouderlingen erop letten of er diaconale aandachtspunten in een gezin zijn. Na afloop van het huisbezoek kan hierover in contact worden getreden met de betreffende (wijk)diaken. En dat geldt niet alleen voor financiële nood, maar ook voor immateriële noden zoals eenzaamheid of

---

¹⁵ Binnen de kerkenraad van <naam> wordt <wel/ geen> onderscheid gemaakt in brede en smalle kerkenraad. Naast de <brede/smalle> kerkenraadsvergadering is er de vergadering van de diaconie. In de formulieren voor de ambten worden de taken ook onderscheiden. De Dordtse Kerkorde voorziet in deze mogelijkheid in artikel 38, 2^e gedeelte, waar staat: 'En waar het getal van de ouderlingen zeer klein is, zullen de diakenen mede tot de kerkenraad mogen genomen worden'. De diaken die als 'hulpouderling' meegaat op huisbezoek, heeft in die functie en op dat moment dezelfde bevoegdheid als de ouderling, ook in zaken van leer en regering. Maar deze bevoegdheid heeft hij niet uit kracht van zijn diaconaal ambt, maar uit kracht van de kerkelijke regeling waarbij een van de voornaamste motieven is, dat de heerschappij van zeer weinigen in de kerk zoveel mogelijk geweerd wordt.

arbeidsongeschiktheid. Dit voorkomt dat gemeenteleden zich door de diaconie in de steek gelaten voelen, nadat ze huisbezoek hebben gehad.

4.7 Slot

Bij diaconale bezoeken - dus ook bij die bezoeken waar over financiële problemen wordt gesproken - moeten Schriftlezing, gebed en 'troostrijke redenen uit het Woord van God' een wezenlijke plaats hebben en mogen niet ontbreken. Diaconaat is liefdewerk; diaconaal werk en diaconale begeleiding moet vanuit de Heilige Schrift opkomen en moet liefde en bewogenheid met het lot van de naaste uitstralen.

5. Diaconale ondersteuning buiten onze gemeente

5.1 Inleiding

Financiële diaconale ondersteuning is niet alleen nodig binnen de eigen (plaatselijke) kerkelijke gemeente, maar ook binnen het geheel van het kerkverband van de Gereformeerde Gemeenten, in de plaatselijke burgerlijke gemeente, landelijk en wereldwijd.

Vanuit de Generale Synode van de Gereformeerde Gemeenten zijn enkele diaconale doelen bepaald met het verzoek aan de plaatselijke diaconieën om die financieel te ondersteunen. De kerkenraad van de Gereformeerde Gemeente te <Naam gemeente> heeft besloten om de gevraagde normbedragen te geven.

5.2 Externe giften

Binnen de Gereformeerde Gemeenten zijn er twee deputaatschappen die diaconaal werk verrichten of dit ondersteunen: het deputaatschap Diaconale en Maatschappelijke Zorg (DMZ) en het deputaatschap Bijzondere Noden (BN). DMZ heeft als taak het initiëren en mede organiseren van zorgverlening van leden en doopleden van onze gemeenten. BN is indertijd ingesteld om de lasten te dragen die door individuele diaconieën niet kunnen worden gedragen. In de loop der jaren is de aandacht bijna geheel richting hulpverlening in het buitenland verschoven.

De diaconie ondersteunt beide deputaatschappen financieel en hanteert daarbij (minimaal) de normbedragen zoals die door de synode zijn aanbevolen. Ook verleent de diaconie financiële ondersteuning aan andere deputaatschappen diaconale zorg, zoals EVGG, Israël en Zending Gereformeerde Gemeente.

Daarnaast ondersteunt de diaconie een aantal stichtingen en instellingen *buiten* de Gereformeerde Gemeenten. Daarvoor geldt het volgende beleid:

- De diaconie heeft een lijst met criteria opgesteld waaraan organisaties en stichtingen getoetst worden om voor steun in aanmerking te komen (**zie bijlage 8**).
- Het beleid van de diaconie is erop gericht om een goed evenwicht te bewaren tussen de ondersteuning binnen de eigen (plaatselijke) kerkelijke gemeente en daarbuiten.
- De diaconie ondersteunt in principe geen particuliere initiatieven, maar doet dit via erkende en controleerbare instellingen. Zie voor de onderbouwing hiervan de notitie "Steun aan particuliere initiatieven" (**bijlage 9a**).
- Alleen in bijzondere gevallen steunt de diaconie particulieren van buiten onze gemeente die duidelijk op onze weg zijn geplaatst. Zie de notitie "Steun aan mensen buiten de gemeente" (**bijlage 9b**).

Vanuit de aard van de diaconie dient een gift in beginsel gericht te zijn op diaconale activiteiten op grond van Schrift en Belijdenis. Hoewel niet als voorwaarde neemt de diaconie naast het doel ook in zijn beoordeling mee het al dan niet lid zijn van de bestuursleden / raad van advies bij de Gereformeerde Gemeenten dan wel anderszins betrokkenheid van de instellingen betrokken bij de Gereformeerde Gemeente. Instellingen die uitsluitend gericht zijn op evangelisatie en/of zending, anders gezegd 'Woordverkondiging', komen niet in aanmerking voor een gift vanuit de diaconie.

In elk geval ontvangen de volgende instellingen (met een diaconale collecte) een vaste jaarlijkse bijdrage:

- vereniging Gehandicaptenzorg;
- commissie Vakantieweken Gehandicaptenzorg;

- De Vluchtheuvel (m.i.v. 1-1-2018)
- medisch zendingswerk Gereformeerde Gemeenten.

Het Deputaatschap Emerituskas valt onder de kerkelijke verantwoordelijkheid (en kas).

6. Diaconaal gerelateerde taken binnen de (brede) kerkenraad

6.1 Taakverdeling diaconie

Om de taken en verantwoordelijkheden zoals die in de voorgaande hoofdstukken zijn genoemd gestalte te kunnen geven, zijn binnen de diaconie afspraken gemaakt over organisatorische aspecten. Er is een taakverdeling gemaakt waarbij elke diaken een aantal specifieke taken heeft. De huidige taakverdeling is opgenomen in **bijlage 10**.

6.2 Contactdiaken en classisdiaken

De **contactdiaken** in onze diaconie heeft als taak de contacten te onderhouden met betrekking tot diaconale zaken met de andere gemeenten binnen de classis <Naam invullen>.

In iedere classis zijn twee **classisdiakenen** benoemd. Deze benoeming vindt plaats vanuit de classisvergadering van de betreffende classis <Naam invullen>. Voor de invulling van deze functies zie **bijlage 11**.

6.3 Binnen kerkenraad

Binnen de kerkenraad is <wel/niet> sprake van een brede en smalle kerkenraad. Tot de smalle kerkenraad behoren de predikant (indien aanwezig) en de ouderlingen. Tot de brede kerkenraad behoren tevens de diakenen. De predikant, ouderling en diakenen hebben onderscheiden taken. Dit vinden we in de bevestigingsformulieren opgenomen. De diakenen kunnen in bijzondere omstandigheden als ‘hulpouderling’ worden betrokken.¹⁶ In het algemeen valt daarbij te denken aan de situatie waarin geen onderscheid wordt gemaakt in brede en smalle kerkenraad. Ingeval sprake is van een smalle kerkenraad kan een diaken als ‘hulpouderling’ optreden ingeval een ouderling (onverwachts) verhinderd is om een huisbezoek te doen en een diaken meegaat. De diaken heeft in de functie van hulpouderling en op dat moment dezelfde bevoegdheid als de ouderling, ook in zaken van leer en regering. Maar deze bevoegdheid heeft hij niet uit kracht van zijn diaconaal ambt, maar uit kracht van de kerkelijke regeling waarbij één van de voornaamste motieven is, dat de heerschappij van zeer weinigen in de kerk zoveel mogelijk geweerd wordt.

Het consistorie gebed voor de dienst is in beginsel een taak voor de (dienstdoende) ouderling. Maar ook dat kan bij toerbeurt plaats vinden inclusief diakenen. Een vergelijkbare situatie geldt voor andere gezamenlijke vergaderingen van ouderlingen en diakenen; in beginsel een ouderling maar kan in overleg ook bij toerbeurt plaats vinden door diakenen.

6.4 Taak penningmeester diaconie binnen kerkenraad

De penningmeester van de diaconie legt per kwartaal financiële verantwoording af aan de <brede> kerkenraad. Aan de ledenvergadering legt hij eenmaal per jaar verantwoording af met een financieel verslag. Voor een opzet van de financiële verantwoording zie **bijlage 12**.

6.5 Agenda voor diaconale taakuitvoering

De diaconie vergadert in beginsel eenmaal per maand en stelt voorafgaande aan het jaar in gemeenschappelijk overleg de data vast. De kerkenraad heeft ter uitvoering van de diaconale taken de volgende agenda DV:

---

¹⁶ De Dordtse Kerkorde voorziet in deze mogelijkheid in artikel 38, 2e gedeelte, waar staat: ‘En waar het getal van de ouderlingen zeer klein is, zullen de diakenen mede tot de kerkenraad mogen genomen worden’. Welk getal hierbij nog als ‘zeer klein’ aangemerkt mag worden, is niet nader omschreven.

januari	jaarsverslag diaconie opstellen
februari	jaarsverslag diaconie controleren en vaststellen vaststellen benodigde reserve (bedrag per lid)
maart	jaarlijkse ledenvergadering met verantwoording voorgaand jaar
april	
mei	
juni	diaconale vergadering: zomergiften/ bijzondere aandacht
juli	
augustus	
september	overleg met coördinatoren met <Naastehulp>
oktober	
november	diaconale vergadering: boodschappenpakketten/eindejaarsgiften leden/eindejaarsgiften instellingen/vrijwilligers (bedankbrief incl. bedrag)
december	Bezoek nieuw gekozen diakenen vanuit ledenvergadering door voorzitter en (in overleg) andere diaken

7. Literatuur, troostrijke woorden vanuit de Bijbel en bijlagen

7.1 Literatuur

- 1 Handreiking voor de diaconie, uitgave deputaatschap DMZ, Woerden
- 2 Nederlandse Geloofsbelijdenis, art. 30 en 31
- 3 Heidelbergse Catechismus, vraag 103
- 4 De Dordtse Kerkorde (m.n. art. 24 en 25). Een praktische verklaring, ds. K. de Gier, Houten

7.2 Troostrijke woorden vanuit de Bijbel

Aftakeling	2 Korinthe 4:16-5:10; Prediker 11:7-12
Alleengaand	1 Korinthe 12:12-28; Psalm 16; 1 Korinthe 7
Angst	Jesaja 41: 10; Psalm 112:7-8; Psalm 32:7
Arbeidsongeslacht	Jacobus 1:1-8; Mattheüs 6:19-34
Beproeving	Job 5; Prediker 7:13; 1 Korinthe 10:13; Jakobus 1:12-13; Jakobus 4:7; Hebreeën 2:18
Bezorgdheid	Psalm 46; Mattheüs 6:25-34; Filippenzen 4:6; Hebreeën 13:5; 1 Petrus 5:7; 2 Timotheüs 4:16-18
Christelijke levensstijl	Kolossenzen 3:5-17; Romeinen 12:1-12; Efeze 4 en 5
Depressie	Psalm 34:17-19; Job 9; Psalm 130; Psalm 23; Psalm 40:2-3; Deuteronomium 31:6; Mattheüs 11:28
Droefheid	Psalm 40, 42, 43, 51; Johannes 14; Romeinen 8:34-39; 1 Korinthe 15 51-58; 2 Korinthe 1:3,4; Hebreeën 12:6-13
Eenzaamheid	2 Korinthe 12; Galaten 6:1-10; Genesis 2; Psalm 73:25-28; Psalm 4:9; Jesaja 54:10; Johannes 14:18
Geldbeheer	Filippenzen 4:19; Prediker 5:9; 1 Timotheüs 6:6-10; Jacobus 5:1-6
Huwelijksproblemen	Huwelijksformulier; Efeze 5:22-33; Mattheüs 19; Spreuken 2 en 5
Kinderloosheid	Efeze 5; Markus 10:28-31; Jesaja 54; Filippenzen 4:10-13; Psalm 113:5-9; 1 Samuël 2:5
Minderwaardigheidsgevoelens	Genesis 1:27; Markus 12:31; Romeinen 12:3-5
Moedeloosheid	2 Koningen 20:1-11; Psalm 23, 27, 34, 42, 62, 73, 121, 130; Jona 2; Jesaja 26:3- 4; Lukas 12:22-28; 2 Korinthe 12:1-10; 1 Petrus 5:7
Moeite en zorgen	2 Koningen 20:1-11; Psalm 23, 27, 34, 42, 62, 73, 121, 130; Jona 2; Jesaja 26:3- 4; Lukas 12:22-28; 2 Korinthe 12:1-10; 1 Petrus 5:7
Ongeneeslijke ziekte	Psalm 145: 38, 39, 42, 43; Job 1; 2 Korinthe 4:16-5:10
Ontmoediging	Psalm 23, 37:1-7, 42:7-12, 55:23, 90:13-17; Mattheüs 5:5,11,12; Johannes 14:1-4; 2 Korinthe 4:8-18; Filippenzen 4:4-7; Hebreeën 13:5,6
Opvoeding	Psalm 78; Deuteronomium 6:4-9; Mattheus 18:1-6; Spreuken; Prediker 11 en 12; Efeze 6:1-2; Hebreeën 12
Ouderdom	Psalm 78; Deuteronomium 6:4-9; Mattheus 18:1-6; Spreuken; Prediker 11 en 12; Efeze 6:1-2; Hebreeën 12
Rouwverwerking	Psalm 73:21-28; Johannes 11:1-27; 1 Thessalonicenzen 4:13-18; 1 Korinthe 15:51-55; 1 Petrus 1:24-25; Openbaring 7:9-17; Openbaring 21:1-8
Strijd en aanvechting	Psalm 25; Jesaja 55; Mattheüs 5:1-12; Mattheüs 11:28-30; 1 Korinthe 10:12, 13; Efeze 6:10-19; 1 Timotheüs 6:12-16; 2 Timotheüs 4:6-8; 1 Petrus 5:8-10
Verzoeking /Verdrukking	Psalm 1, 73:2-28; Lukas 21:33-36; 1 Korinthe 10:13; Filippenzen 4:8; Jakobus 1:12; 2 Petrus 2:9; Judas vs 24,25
Verdriet	Psalm 22; Psalm 27; Psalm 31; Psalm 56; Psalm 130
Verootmoediging	Psalm 6:1-5, 25, 32, 38, 51, 102, 130, 143; Jesaja 44:22; Jeremia 3:12,13,22; Jeremia 7:3,5; Ezechiël 18:32,33; Ezechiël 33:11; Ezechiël 36:26,27; Daniël; Lukas 6:46, 15:10, 18:13; Handelingen 2:37,38, 3:19,20; 1 Johannes 1:8,9; 2 Petrus 3:9; Openbaring 5
Werkloosheid	2 Thessalonicenzen 3; 1 Korinthe 15:58; Mattheüs 6:25-34
Ziekte in het gezin	Psalm 37; Psalm 41; Psalm 121; Filippenzen 4:1-7

7.3 Overzicht bijlagen (separaat te downloaden)

- 1 Verslag in kerkenraad
- 2 Tel- en afstortprocedure
- 3 Takenlijst kerkenraad

- 4 Notitie Aandacht voor elkaar
- 5 Notitie Organisatie contactmiddag, seniorendag en koffieochtend
- 6a Hulpverleningsdienst Praktische huishulp
- 6b Hulpverleningsdienst Naastehulp
- 7 Bijstand in de gemeente . . . . .
- 8 Toetsing voor het geven van externe giften
- 9a Ondersteuning particuliere initiatieven en individuele leden
- 9b Financiële steun aan individuele personen buiten onze gemeente
- 10 Taakverdeling binnen de diaconie
- 11 Contactdiaken en classisdiaken
- 12 Financiële verantwoording